

efenin Dünyası

AYDIN FEN LİSESİ DERGİSİ

YIL : 2

SAYI : 3

ALFA BE

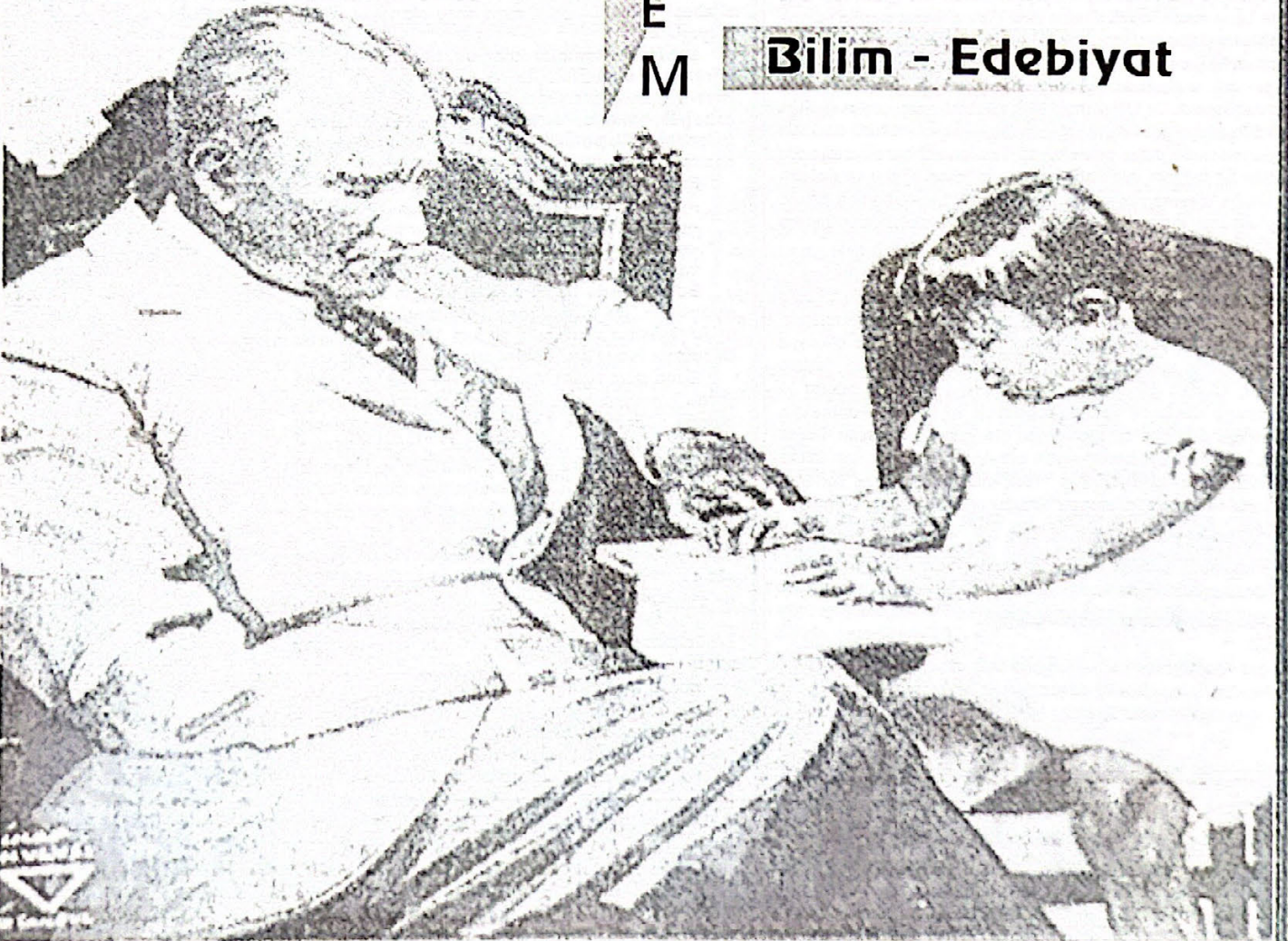
G
Ü
N
D
E
M

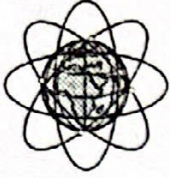
Harf İnkılâbı

Öğretmenler Günü

10 Kasım ve Atatürk

Bilim - Edebiyat

eFENin Dünyası'ndan

17 Ağustos 1999 saat 3.02'de herkes uykudayken yeryüzü önce homurdandı sonra sallandı ve yüz yıllardan beri bir türlü oturamadığı yerine biraz daha yerleşti. Umalım ki bu sefer artık iyice yerleşmiş olsun. Çünkü insanların bırakın 7.4'lük bir yerleşmeye 4 şiddetindeki sallanmalara bile tahammülü kalmadı. 17 Ağustos olanca acılığı ve gerçekliği ile televizyon ekranlarından ruhumuza aktı. Marmara'nın bir kısmını yerle bir eden şu meşhur Kuzey Anadolu fay hattı hepimizin içinden geçti. Geçerken aynı yeryüzünde olduğu gibi ruhumuzda da derin izler bıraktı.

Son yazımızda 2000'e 5 kala demiş ve gelecekte, gençlerimizden ve onlara bağladığımız umutlardan bahsetmiştik. Fakat bu deprem dolayısıyla anladık ki gelecekte umutlu olmak için bugünün temellerini (bina ve insan) 7.4'lük depremlerde yıkılamayacak kadar sağlam olması gerekiyor. Depremi ilk günlerinde oluşan birlik ve beraberlik duygusunun devam etmesi umuduyla başta deprem bölgesindeki vatandaşlarımız olmak üzere tüm halkımıza baş sağlığı diliyoruz. Dergimizin sayfalarında, hepimizi çok etkileyen bu olay ister istemez başlıca konumuz oldu.

Atatürk'ün önderliğinde Kurtuluş Savaşı'nı kazanan halkımızın önünde daha kazanılacak pek çok zaferler vardı. Bunlardan en önemlisi halkın istenen bilinç düzeyine gelmesiydi. Bunun için de her şeyden önce okuması ve öğrenmesi gerekiyordu. Atatürk, Harf İnkılabı ile ilgili düşüncelerine önce 8 Ağustos 1928'de, İstanbul'da Sarayburnu Parkı'ndaki gece toplantısında dile getirmişti. Ona göre Latin harflerinden oluşan yeni Türk abecesi okuma yazma anahtarını kolaylaştırmış olacaktı. Bunun sonucunda "Büyük Türk milleti cehaletten az emekle kısa yoldan ancak kendi güzel ve asil diline kolay uyan böyle bir vasıta ile sıyrılabilirdi." (1 Kasım 1928, TBMM açış söylevi) Türk halkının ulusal kültüre olduğu kadar evrensel kültüre de katkı sağlaması için daha çok okuyup incelemesi gerekiyordu. Bu inkılap bir üstyapı inkılabı olmasına rağmen eğitim ve çağdaş uygarlığa ulaşmamız yolunda en önemli hareketlerden biridir. Okulumuzun kutlamaya üstlendiği Türk Harf İnkılabı'na gündem sayfalarımızda yer verdik.

Bundan 76 yıl önce Cumhuriyet ilan edilmiş ve ülkemizin yönetim şekli belirlenmişti. Zaman zaman ülkemizin yetmiş altı yılda meydana getirdiği Cumhuriyet İdaresi altında demokrasi ile yönetilmeyi yakıştıramayanlara inat ülkemiz cumhuriyetin ışığıyla Atatürk'ün yolunda ilerlemeye devam ediyor. Çünkü düşünebilen her Türk vatandaşı biliyor ki Atatürkçü düşünce yenilik çağdaşlık ve ilerleme demektir. Atatürkçü düşünce bir ideolojiden öte yaşayış biçimidir. Başta çağdaş düşünceyi benimseyen biz öğretmenler olmak üzere hepimiz bir daha diyoruz ki "Türk milletinin çağdaş ilerleme yolunda efinde ve kafasında tuttuğu meşale müspet ilimdir."

Ve bizler yine biliyoruz ki

"İnkılabın hedefini kavramış olanlar daima onu muhafaza muktedir olacaktırlar."

Yeni sayılarda buluşmak dileğiyle...

Emine ALTINSOY
T.D. ve Edb. Öğrt.

Atatürk'ün Sarayburnu Nutku

"Arkadaşlar, güzel dilimizi ifade etmek için yeni Türk harflerini kabul ediyoruz. Bizim güzel, âhenkdar, zengin lisanımız, yeni Türk harfleriyle kendini gösterecektir. Asırlardan beri kafalarımızı demir çerçeve içinde bulunduran, anlaşılmayan ve anlamadığımız işaretlerden kendimizi kurtarmak ve bu lüzumu anlamak mecburiyetindeyiz. Lisanımızı muhakkak anlamak istiyoruz. Bu yeni harflerle behemahal pek çabuk bir zamanda bütün kâinat şahit olacaktır. Ben buna katıyetle eminim, siz de emin olunuz."

"Çok işler yapılmıştır, ama bugün yapmaya mecbur olduğumuz, son değil, lâkin çok lüzumlu bir iş daha vardır. Yeni Türk harflerini çabuk öğrenmelidir. Her vatandaşa, kadına, erkeğe, hamala, sandalciya öğretiniz. Bunu vatanperverlik, milliyetperverlik vazifesi biliniz. Bu vazifeyi yaparken düşününüz ki, bir milletin, bir heyet-i içtimaiyenin

yüzde onu, yirmisi okuma-yazma bilir; yüzde seksen, doksanı bilmez; bu ayıptır. Bundan insan olanlar utanması lazımdır. Bu millet utanmak için yaratılmış bir millet değildir. İftihar etmek için yaratılmış ve tarihini iftiharlarla doldurmuş bir millettir. Milletin yüzde doksanı okuma-yazma bilmiyorsa hata bizlerde değildir. Hata onlardadır ki, Türk'ün seciyesini anlamayarak bir takım zincirlerle kafamızı sarmıştır. Mazinin hatalarını kökünden temizlemek zamanındayız. Hataları tashih edeceğiz.

Hataların tashih olunmasında bütün vatandaşların faaliyetini isterim. En nihayet bir sene, iki sene içinde Türk heyeti içtimaiyyesi yeni harfleri öğreneceklerdir.

Milletimiz, yazısıyla ve kafasıyla bütün âlem-i medeniyetin yanında olduğunu gösterecektir.

"8 Ağustos 1928"

MİLLET MEKTEPLERİ

Atatürk Sarayburnu Nutku ile yakmıştı meşaleyi. Gazisini seven gazesinin yaptıklarıyla asla şüphe etmeyen Türk halkı kendi deyişleriyle "Gazilerinin alfabesi"ne sarılmıştı. Bir an önce okuyup yazmak istiyorlardı.

Sokaklara tahtalar konmuş, herkes birbirinin öğretmeni olmuştu. Çünkü Ataları onlara "Türk Harfleri çabuk öğrenilmelidir. Her vatandaşa, kadına, erkeğe, hamala, sandalciya öğretiniz. Bunu vatanperverlik ve milliyetperverlik vazifesi biliniz." demişti.

Fakat bu hareketin başarıya ulaşması için -iyi bir örgütlenmeye
-geniş bir katılıma ve
-maddi desteğe ihtiyacı vardı.

Bu sorun da Millet mektepleri adı verilen bir uygulama ile çözülecekti. Millet mektepleri uygulamasına gidileceği ilk kez 1 Kasım 1928'de Başbakan İsmet İnönü tarafından açıklanmıştı.

Buna göre Millet Mektepleri kent ve köy bütün yurdu kaplayacaktı. Vatandaşlar, işlerinin en uygun olduğu dönemlerde 2 ya da 4 ay süreyle açılacak kurslara devam edeceklerdi. Uygun zaman bulamayan, kurslara gelemeyenler için de bir gezici öğretmenler örgütü oluşturulacaktı. Bütün devlet memurları Millet Mektepleri için el birliği ile çalışacaklardı.

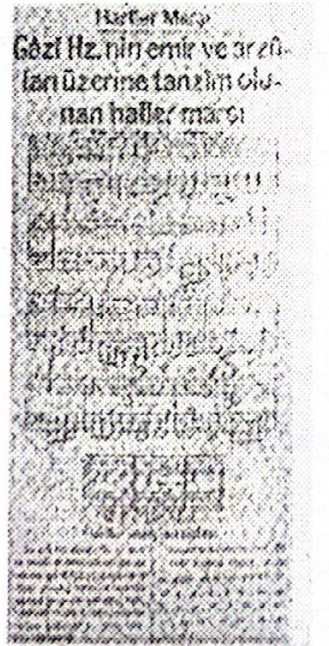
Ayrıca okuma yazma öğrenenlerin bunu devam ettirebilmeleri için Halk Mecmuası adı verilen bir dergi de yayınlanıyordu.

Mustafa Kemal Atatürk de millet mektepleri örgütünün genel başkanlığını ve baş öğretmenliğini kabul etmişti.

Millet mekteplerinin uygulamasının başarılı olduğu istatistikî sonuçlarla da ispatlanmıştı. Millet mekteplerine devam edenlerin sayısı 1.077, on yıl içinde basılan kitap sayısı 16.063'ü bulmuştu. Oysa İbrahim Müteferrika'nın matbaayı kurduğu yıl olan

1729'dan harf inkılabının kabul edildiği yıla kadar geçen 199 yılda basılan kitap sayısı ancak 35.000'di.

Bugün ulaşılan o sonuca bakarak hiç tereddütsüz söyleyebiliriz ki Harf İnkılabı ve onun geniş kitlelere yayılması uygulaması olan Millet mektepleri kısa sürede en mükemmel şekilde hedefine ulaşmıştır.

SAHİBİ
Aydın Fen Lisesi adına Müdür
Mukaddem ERİŞ
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Emine ALTINSOY
YARDIMCI EDITÖR
E.Serkan SÖZER

DANIŞMA KURULU
A.Tansel SARAYKÖYLÜ
(Rehber Öğrt.)
Cengiz SAÇAR
(Tarih Öğrt.)
Emine TIRIÇ (Coğrafya Öğrt.)

YAYIN KURULU
Duygu ÖNTAŞ
Gülçin EKİNCİ
E.Alkım KARAAĞAÇ
Serhat GÜMRÜKÇÜ

Dizgi - Baskı:
KONAKLI
Dershaneleri
Bilgi İşlem Merkezi

ANILAR

Mustafa Kemal yeni alfabeyi tanıtmak için 1928 yılı Ağustos ve Eylül aylarında yurt gezilerine çıktı. Gittiği yerlerde ilginç olaylarla karşılaştı. Bazıları;

23 Ağustos 1928 - Tekirdağ

Atatürk Tekirdağ'a geldi, halk coşku içinde. Sel gibi akan halkın içindeydi. Bu sırada kenarda sakın bir şekilde oturan sarıklı Mustafa Efendi'yi gördü. Gazi;

"Gelir misiniz Hoca Efendi?" diyerek onu çağırıp yakındaki bir eczaneye girdi. Kapıda bekleyen halktan bir kaç kişiyi de çağırdı.

Atatürk Kur'an-ı Kerim'in (Tin) suresinden şu üç ayeti; "vettini, vezzeytuni ve hazelbeldilemin" ayetlerini hocaya Arapça yazdırdı ve çevresine toplanan halktan kişilere okuttu. Herkes her kelimeyi bir kaç türlü okudu.

Aynı ayetlerin Arapça yazılı bölümlerinin altına üç ayeti yeni Türk harfleriyle yazdı ve oradakilere okuttu. Herkes eksiksiz doğru okudu.

Daha sonra bu yazı örneğini Hoca Mustafa Efendi'ye veren Mustafa Kemal; "Sizden yeni Türk yazısını öğrenmenizi isterim" dedi.

Vakur bir şekilde yazıyı olan Hoca

efendi bunu bir yadigar olarak ölüncüye dek sakladı.

15 Eylül 1928 - Sinop

Sinop'ta yeni Türk alfabesini öğrenme çabalarını izlerken kalabalık içinden elli yaşlarında bir adamı tahtaya çağırdı.

- Adın ne?
- Bekir Paşam
- Ne iş yaparsın?
- Arabacıyım Paşam
- Okuman yazman varmı?
- Yok paşam senden öğrenmeye geldim.

Herkesin tanıdığı Arabacı Bekir diye tanınan bu adam okur-yazar değildi.

Mustafa Kemal tahtaya "A" yazdı bir kaç kelime ile Bekir Ağa'ya tekrarlattı daha sonra "o, ö, u, ü" harflerini yazıp tekrarlattı. Bekir Ağa kısa sürede yanlışsız yazmaya başladı.

Daha sonra T harfini belletti. Bekir Ağa daha önce öğrendiği harflerle birlikte tahtaya at ve ot kelimelerini yanlışsızca yazdı.

İşte başöğretmen yarım saat içinde hiç okuma-yazma bilmeyen 50 yaşlarındaki bir vatandaşa yeni harfleri öğretmişti bile.

IŞIĞIN DİRENİŞİ

Güneş doğdu ama etraf hala alacakaranlık. Ağaçların buğulu gölgesi düşmüş mavi göle. Göl sabah güneşinin parıltılı yansımasını özlemiş mi ne? Küskün duruyor, solgun, kırıltısız ve sessiz maviliği dumana bürünmüş. Kaskatı kesilmiş toprağı. İçindeki gri balık büzülmüş, kırırdamıyor ölüyor sanki. Derinine iniyorsunuz, dibine, en karanlık köşesine. Bir ince ışık süzülüyor oradan. Olağanüstü bir parlaklığı var. Merak ederseniz bir bakın içine. Tırnaklarla kazılmış bir tarih yatıyor. Apaydınlık, pırıl pırıl günleri haber veriyor. Çok sıcaklar, çok yağmurlar görmüş bu göl. Ne kurumuş, ne de taşmış.. Bakmayın siz durgunluğuna. İçinde acılı, içinde buruk, içinde kahraman bir tarih var. Daha derine inin. Işık yürek oluyor, ışık cesaret oluyor, ışık yiğit oluyor. Işık Mustafa Kemal oluyor.

Mustafa Kemal bir kader. Mustafa Kemal bir armağan. O soğuk sabahın sıcak toprağı. O karlı dağların eriyen damlası. O mavi gölden süzülen ince ışık. Daha dibe indikçe büyüyor. Bir bakmışsınız ateş topu olmuş. Mustafa Kemal bir güneş. Işığı gün yüzüne vurmaya çalışıyor. Çok yürek ısıtmış, çok yüz aydınlatmış, ama çırpınıyor, kaybolmaktan korkuyor. Her gün bu ışığa binlerce genç katılıyor. Işık büyüyor. Her gününe binlerce engel konuyor. Işık direniyor.

Mustafa Kemal ışığı sönmüyor. Tarıfsız, anlaşılmasız bir şekilde yutuyor, yok ediyor karanlığı. Öğle vakti olmuş. Etraf apaydınlık. Fakat göl hala gecenin izlerini taşıyor. Her açık delikten ufak ışıklar çıkıyor. Mustafa Kemal'le birleşiyor. Hepsi birer küçük Mustafa Kemal oluyor.

Rana ERİŞ

HARF İNKILABININ DÜNYADAKİ YANKILARI

"Türkiye'de Latin kaynaklı bir alfabenin kabul edilmesi, dış dünyadaki Türkleri de etkilemişti. Türkiye'nin izinden giderek benzer bir değişikliği yapan ilk topluluk da Bulgaristan Türkleri olmuştu. Henüz alfabe komisyonunun çalışmalarını sürdürdüğü 1928 Temmuzunda Bulgaristan Türk Öğretmenler Birliği, Türkiye'de yeni yazıya geçilir geçilmez Bulgaristan'daki Türk okullarında da yeni Türk harfleriyle öğretim yapılmasını kararlaştırmıştı. Ancak Arap alfabesini savunan tutucu kesimin ıtirazları yüzünden Bulgar Eğitim Bakanlığı bazı gerçekleri öne sürüp bu girişimi engellemeye çalışmıştı. Bu nedenle yeni Türk harfleriyle öğretime ancak 1930'da geçilebilmişti.

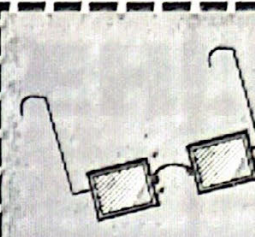
Türkiye'de yeni alfabeye geçiş, bir kaç yıldır bu sorunun tartışıldığı Sovyetler'deki Türk devletlerini de etkilemişti. Özbekistan ve Türkmenistan'da aynı yıl Latin harfleri kabul edilmişti. 1925'ten bu yana bu harflerin kullanıldığı Azerbaycan'da Latin kökenli alfabe tek yazı sistemi olarak tanınmıştı. Tataristan'da ise bu alfabeye bir yıl sonra 1930'da geçilmişti. Ancak Türk dünyasında gittikçe artan alfabe birliği Sovyet rejimine iyi karşılanmamıştı. Ruslar, Türklerin de Slav alfabesi olan Kiril harflerini kullanmalarını istiyor ve zorluyorlardı. Bu yüzden 1937'den başlayarak Sovyetlerdeki Türk devletlerinde Kiril alfabesinin kullanılmasına geçilmişti. Ancak Sovyet rejiminin çökmesi ve

ona bağlı Türk devletlerinin bağımsızlıklarına kavuşmalarından sonra buralarda Latin kökenli bir alfabenin kabulü ve Türkiye ile de bir alfabe birliğinin sağlanması sorunu büyük ölçüde halledilmiştir."

"Türkiye hiç değilse bir bakımdan eski cumhuriyetleri utandıracak biçimde yeni yıla girdi. Dört ay içinde Türkiye'nin okur-yazar bir ülke olması planlanmıştır. Biz kendi beyaz çocuklarımız arasındaki okur yazarlık oranının yüzelli yılda yükseltebildik."

Öte yandan The National Geographic Magazine'in ocak sayısında da "Kalem kılıçtan daha güçlü ise, Türkiye yeni zaferler kazanma yolundadır." deniliyordu.

Fransız yazarı Georges Duhamel ise Türkiye'deki alfabe devrimini bilim felsefesi açısından değerlendirerek şunları söylemişti: "Atatürk'ün eseri İngiliz, Fransız ya da Rus devlet adamlarının eserine hiç bir bakımdan benzetilemez. Bu ülkelerden hiç biri dile, yazıya dokunabilmeyi akıllarının kıyısından geçirmemişlerdir. Örneğin ne Cromwel, ne Robespier ne Lenin ve arkasından gelenler önderlik ettikleri ulusu bilim felsefesi, düşünce yöntemi, kısacası alın yazısı değiştirme yoluna götürmeye kalkışmamışlardır."

Kemik

Çerçeve

E.Serkan SÖZER

SONUNDA

İşte yeni bir yıla daha giriyorum. Bu günü yılbaşı ilan ettim bu sabah. Herkes öyle yapıyor diye iki bin yıllık bir âdeti sürdürmek zorunda mıyız? Bu gün dergimizin ilk günü ve benim yılbaşıım.

Eveet, sanırım şimdi her yıl dönümünde milyarlarca dünyalının yaptığı gibi hayatıma bir göz atıp, gelecek için planlar yapma zamanı. Önce durumu bir gözden geçirelim.

I. Derslerim pek iyi değil. Geçen yılki karnemin "öğretmen notu" bölümünde "üniversite için bazı şeyler ertelemem" öğütleniyor. Bu günlerde bu erteleme işine fena taktım. Neyi ertelemeyelim? Niye ertelemeliyim ya da ERTELEYEBİLİR MİYİM? Eğer beni ben yapan şeyleri ertelersem ben olmaktan çıkmaz mıyım? Ben olmazsam kim olurum? Bir yıl sonra kendime dönebilir miyim? Bilmiyorum.

II. Bugünlerde herkes bir şeyler öğütüyor. Buna biraz kafam bozuluyor. Özdemir Asaf'ın "öğüt, zamanında taze yenmemiş bir ekmeğin başkasına bayat yedinilme çabasıdır" sözünü hatırlıyorum. Gülüyorum. Ben hiç bir zaman bir yarıץ içinde olmak istemedim. Hele en yakın arkadaşlarımla yarıştırmak, onlar tökezlediklerinde üstlerine basarak yükselmeye çalışmak... Bu işte büyük bir terslik olduğunu düşünüyorum. Diyorum ki şöyle paralı, fiyakalı bir meslek seçmeliymişim. Bunun için de birkaç yıl sabretmeliymişim. "Peki başarırısam ne olacak, kurtulabilecek miyim? Mutlu olabilecek miyim?" diyorum. Başlarını öne eğiyorlar. Bilmiyorlar.

III. Nietzsche'nin "kısır döngü"sünün teoride olmasa da pratikte hiç bir geçerliliği olmadığını anlamış bulunuyorum. Yani herşeyin bir noktadan sonra sürekli tekrar edip sonsuza devrettiğini düşünmek mutlu bir yanılsamadan başka bir şey değil. Yani sadece bir hayatımız var. Bunu anlamam uzun zaman aldı. Aynı derede iki kez yikanılmaz ve evren bir daha hiç bir zaman şu anki gibi olmayacak.

Acıklı, öyle değil mi? Yaptığımız hiçbir iş, söylediğimiz hiçbir söz, öldürdüğümüz hiçbir kurbaga için geri dönme şansımız yok. Bir kere yaşarsın ve biter. Dere sürekli akar, koşullar sürekli değişir, doğrular da. Herkes bizimle aynı durumdadır daha da acıklısı. Onun için kimseye inanamayız. Yaşayacak ve göreceğiz. Bir bakıma özgür bir bakıma özgürlüğe mahkumuz. Önümüzde hayal edemeyeceğimiz kadar seçenek, hayal edebileceğimiz kadar taslak halinde yaşam var.

Gece 12'de kapanacak bir lunaparkta annesini kaybetmiş birer çocuğuz hepimiz. İsteyen ağlasın, isteyen annesini arasın.

Herkese iyi seneler. Ben kararımı verdim. Dönme dolaplara gidiyorum.

"Bilimsel Bakış"

DEPREMİN ARKA YÜZÜ

Durmadan değişen gündemler benim de canımı sıkıyaya başlamıştı ki Ağustos'un onyedisindeki büyük felaket tüm dünyanın gündemine cuk diye oturdu. (Hepimizin başı sağolsun!) Tabi böyle bir gündemi kimse istemez ama elimizde olan bir şey değil bu.

Madem dünyanın gözleri "deprem"e döndük, biz de "bilimsel" diye nitelendirdiğimiz bu köşede "depremin arka yüzü"nü ele aldık. Şimdi dikkatlerinizi iki cümle öncesine çekmek istiyorum. "Elimizde olan birşey değil bu," yazıyor. Evet, belki bizim elimizde değil ama kimsenin elinde olamaz da demedim. Bu konuyla ilgili birçok haberi çeşitli basın organlarından gördük. Günlerce devamı gelen köşe yazıları, ana haber bültenlerindeki yetkililer, tartışma programlarındaki konuşmalar... Bunların hepsi, hem depremler hakkında bilgi edinmemizi, hem de bu bilgiler ışığında çeşitli yorumlar yapmamızı sağladı. Fakat yine de kafamızda birçok soru var.

Amerika'da yapılan çeşitli çalışmalar da menzilmize girmedi değil. Evet, birçoğunuzun aldına HAARP (High Frequency Active Auroral Research Program/Yüksek frekanslı Aktif Kutupsal Işık Araştırma Programı) geliyor.

Bu ve benzeri projelerle ilgili bir açıklama: ABD'nin California eyaletinde Son Andreas hattı adında büyük bir fay kırığı var. Bu fay hattı 17 Ağustos'daki büyük depremin kaynağı olan KAF (Kuzey Anadolu Fay Hattı) ile birçok özelliği ile özdeş bir fay hattıdır. ABD hükümeti de California için büyük bir tehdit unsuru olan bu kırık üzerinde yıllardır çalışmalar yapıyor. Bu çalışmalar nasıl oluyor diye sorarsanız, adamlar elektromagnetik dalgalar ve ses dalgalarıyla fay hattındaki birikmiş enerjiyi boşaltmaya çalışıyorlar. Eğer bunu yaptılarsa, ki bizim bundan hiç habermiz olmaz, bu hem büyük bir başarı, hem de büyük bir güçtür.

Adamların, bu güçle neler yapabileceğini sizin düşünme ve hayal gücünüze bırakıyorum.

Şimdi de gelelim Körfez depremi öncesi ortaya çıkan (ya da çıktığı söylenen) büyük ışığa... Hani şu metan (CH₄) patlaması denen ama metanın öyle patlamadığının hesaba katılmadığı ışık! Böylece yeni soru işaretleri de beliriyor kafamızda. Bu konu hakkında bir bilimsel açıklama bulabildim sonunda. Bu konuda U.S. Geological Survey (Amerika Jeoloji Araştırmaları) görevlileri Dr. John S. Derr ve (Laurention Üniversitesi'nden) Dr. Michael A. Persinger, deprem ışıkları diye adlandırdıkları bu ışıkların yer kabuğundaki tektonik gerilmenin (belli türden minerallerin bulunduğu belli noktalarda, belli hızlarla biriken) yol açtığını söyleyen bir varsayım geliştirdiklerini söylüyorlar. Başka araştırmacılar da yaptıkları deneylerle, kırılma sırasında ışık çıkmasını açıklıyor. Fakat yine de bazı sorular cevaplanamıyor.

Olayın bilimsel boyutuna ve değişik uygulamalarına girmek için, bana verilen sürenin yetersiz olması mazeretiyle, sizden bu yazıyı bitirmek için izin istiyorum. Başka felaketlerin olmaması dileğiyle...

Serhat GÜMRÜKÇÜ

ÇAĞDAŞLIK ÜZERİNE

Yalın haliye çağ, yaşanan zaman dilimi, çağdaş aynı zaman diliminde yaşayanlar demektir. Oysa çağdaş farklı bir anlam giydirilmiştir. Giydirilmiş anlamı haliye çağdaş, bilimsel ve yenilikçi demektir.

Fen Lisesi öğrencisi bilimsel verilere güvenir. Deney ve gözlemlerden elde ettiği sonuçları Tanrı'nın ona verdiği en üstün özelliği ile "akıl ile" yorum getirir. İnsanoğlunun bilim ve teknolojiye ulaştığı inanılmaz sonuçlar bu sayede olmuştur. Onun için Fen Liseleri yönetmeliğinde her öğrencinin okul dönemi boyunca bireysel veya grup halinde proje hazırlaması zorunludur. Okulumuzda proje çalışmaları öğretmenlerimizin gözetim ve denetiminde laboratuvar imkanlarımızla

gerçekleştirilmeğe çalışılmaktadır. Ayrıca Adnan Menderes Üniversitemizin bize sağladığı imkanlar öğrencilerimiz için çok önemlidir. Adnan Menderes Üniversitemizin başta sayın Rektörü olmak üzere tüm personeline teşekkür ederiz.

Fen Lisesi öğrencisi yenilikçidir. Var olanla yetinmek ona yakışmaz. Yeni hedefler yeni ilkeler koymalıdır. Zaten proje yeni bir şeyin tasarımı demektir. Gerçekleştirmek istediğiniz hedef ancak çok mükemmel bir proje sonunda sağlanabilir.

Kısacası öğrencilerim çağdaştır.

Mukaddem ERİŞ
Okul Müdürü

GÖRÜNMEYEN AVCI

Bugün Afrika'daki hayvan zenginliği ve çeşitliliğiyle kıyaslandığında Avrupa bir çöl sayılabilir. Oysa bundan 13.000 yıl önce Avrupa kıtasında da dev dişlere sahip aslan ve kaplanlar, mamutların ve suaygırlarının yanında cirit atıyorlardı. Görünmeyen bir avcı, bütün bunları yok etti. Bu avcının adı "soğuk"tu.

Bugün bu soğuktan sadece hayvanların değil, insanların da önemli kayıplar vererek çıktıkları biliniyor. Örneğin 1400-1850 yılları arasındaki mini buzul çağı, Grönland Adası'nda yaşayan Viking torunlarının tümünü yok etti. 1500 tarihinde adaya yerleşen 1000 kadar Norveçli'nin bir tanesi bile sağ kalmamıştı. Aynı dönemde İzlanda nüfusunun yüzde ellisinin de yok olduğu tahmin ediliyor.

İnsanoğlu için soğuk, açık kadar büyük ve öldürücü bir tehlike. Diğer yandan etnologlar soğukun bir de çeşitlendirici, ileri götürücü etkisinden söz ediyorlar. Onlara göre eğer soğuk olmasaydı, insanlar ateşi bulamaz, giysi giymeye gerek duymaz, ısınma sistemleri geliştirmek zorunda kalmazlardı. Yani soğuk, belki de medeniyetin ilk adımlarını atmamızı sağladı. Ancak organizmamız hâlâ soğuğa karşı kendi doğal mekanizmalarından yararlanıyor.

Bir üşüme durumunda, insan organizması kendi metabolizmasını tiroid hormonlarıyla dopingleyebiliyor ve böylece vücut sıcaklığını arttırabiliyor. Vücudun ısınması ya da soğuması hücre düzeyinde bir takım dönüşümlerle ortaya çıkıyor. Ancak isanoğu bunu hücre boyutunda değil, kas sisteminde meydana gelen bazı klasik sendromlarla hissediyor.

İlk aşama pütürleşme. Bu, insanoğlunun soğukkanlı hayvanlardan miras aldığı bir savunma refleksi; ve memelilerde ve kuşlarda bu ürperti oldukça etkili. Soğuk durumda denimizin altındaki küçük kaygan kasların kasılması, kılların diken diken olmasına yol açıyor. Aslında kılların böyle dikleşmesi pek etkili bir önlem değil, ama yine de deri düzeyinde sıcaklığın bir miktarda olsa artmasına neden oluyor.

Soğuk karşısında vücudun gösterdiği ikinci sendrom aşaması ise kasların hareketlenmesi sonucu ortaya çıkan titreme, ve dişlerin tıkrıdması. Bu titreme soğukun yoğun olduğu durumlarda vücudun alt organlarına kadar ulaşıyor. Kasların bu titremesi vücudun oksijen tüketimini 5 misli arttırıyor ve böylece hücreler yoluyla vücut sıcaklığını da 5 katına çıkarıyor. Ancak soğuk çok ama çok etkiliyse kaslardaki tonüs arttığı için refleksler daha canlı bir hale geliyor, ve vücudun tümü sertleşiyor. Bu durumda kişi davranışlarını kontrol edemez hale geliyor.

Soğuk daha da güçlüyse, bu son noktada beyin çok radikal bir karar alıyor ve yaşam için en az değerli bulduğu bazı organlarını harcamaya başlıyor. Organlar yerine kalp ve beyinle ilgilenmeye başlıyor. Aslında beyin bu trajik kararı bütün olarak yaşamı korumaya yönelik bir önlem. Çünkü bu donma durumunda bile beyin ve kalp 2-3 saat daha varlıklarını sürdürebiliyor. Şöyle ki, bu durumda bulunan bir kişi, belki bazı organlarını kaybedebiliyor ama sıkı bir çalışma sonucu yaşama döndürülebilir.

Canlıların soğuğa karşı direncini inceleyen zoologlar, bazı hayvanların bu konuda olağanüstü bir dirence sahip olduklarını saptadılar.

İşte bu konudaki aşırı uçlar:

- * Buzul yaşamına en mükemmel uyumu Güney Kutbu'nda yaşayan "İmparator Penguen" gösteriyor. Üstelik bu hayvanlar hava sıcaklığı -60°C'ye düştüğünde ve kutup rüzgârı hızının 150 km'yi bulduğu zaman yumurtlıyorlar.

- * Tatlı su sazani, buzların altında bile yaşayabiliyor.

- * Müthiş soğuğa dayanabilen çıyan, kar tepelerine bile tırmanabiliyor.

- * Malamut köpeği, Kutuplardaki buzlu rüzgarlardan bile etkilenmiyor.

- * Elan, Kuzey Amerika'nın en kuzey bölgelerinde yaşayan geyikgiller ailesinin en iri yaratığı. Yaklaşık bir ton ağırlığındaki bu hayvan, enerjisini en mükemmel biçimde kullanıyor. Vücudu ile ayakları arasındaki sıcaklık farkı zaman zaman 25°C'ye kadar çıkabiliyor.

- * Sivrisinek, evrende bir rekor sahibi: "Mutlak Sıfır"da bile yaşayabiliyor.

Şimdi de soğukun bir esrarı:

1942 yılında Rus-Fin Savaşı sırasında Careli Bölgesi'ndeki bir çatışma sırasında Fin askerleri, Rus atlılarının gizlendiği Raikkola Ormanı'na ateşe vermişlerdi. Alevlerden ve silah seslerinden ürken yüzlerce at, Ladoga Gölü'ne doğru dörtlüye kaçtı. Kendilerini suya attılar ve karşı kıyıya ulaşmaya çalıştılar. Ancak su birdenbire donmuş ve yüzlerce at suyun içinde donmuş kalmıştı.

Kimilerinin bir mucizeye bağladığı bir olayın açık bir bilimsel yanıtı var: Bazı özel koşullarda çok saf olan suların sıcaklığı sıfırın altına düşebiliyor ancak su yine de donmamış olabiliyor. Küçük bir şok, suyun aniden donmasını sağlayabiliyor. Donmamış Ladoga Gölü'nün sıfır derecenin altındaki sularının atların düşmesinin yarattığı şok etkisiyle aniden donduğu sanılıyor.

ASLI SABANCI

HEPATİT C TEHLİKESİ

Günümüzde dünya genelinde 170 milyon insana bulaştığı tahmin edilen ve karaciğer rahatsızlıklarına yol açan tehlikeli bir virüstür Hepatit C. Araştırmacıların aşı ve ilaç geliştirmeye çalıştıkları HIV gibi kurnaz bir düşman.

Dünyada hepatit C virüsü (HCV) taşıyanların sayısı, AIDS virüsü (HIV) taşıyanların neredeyse dört katı kadar. Tahminlere göre yakın gelecekte HCV'den ölenlerin sayısı AIDS'den ölenlerin sayısını aşacak.

Bugün bilimsel anlamda HCV alanında yapılan çalışmalarla HIV alanında yapılan çalışmaların seksenli yıllardaki durumu büyük benzerlik gösteriyor. Virüs laboratuvar koşullarında büyütülmüyor, virüsün bir hücreyi nasıl enfekte ettiği tam olarak bilinmiyor. Aynı zamanda virüsün insana girişinden ne kadar sonra hastalık belirtilerinin çıkacağı da bilinmiyor. Tıpkı AIDS için uygulanan ilk tedaviler gibi şu anda piyasada bulunan HCV ilaçlarının da ciddi yan etkileri var. Bunlar çoğu insanda etkili de olamıyor. Korunmak için üretilmeye çalışılan aşılardan da bir yararı olmuyor; çünkü bu virüs de tıpkı HIV gibi çok hızlı değişiyor.

Bütün bu benzerliklere karşın HCV, elbetteki HIV değil. HCV, genonunu konakçı hücrelerin genlerinin içine sokmuyor yani vücuttan sökölüp atılması daha kolay. Ayrıca bazı insanlar, haftalar önce HCV tarafından enfekte edilmelerine karşın, yine de bu virüsü vücutlarından atabiliyorlar. HIV'in tersine, HCV cinsel yolla ender olarak bulaşıyor. Araştırmalara göre bulaşması için kanlar arası direkt temas gerekiyor. Bütün bu farklılıklara rağmen, yine de HIV yeni gelişmekte olan HCV araştırmaları için ışık tutabilir.

Edinilen bulgulara göre HCV ile enfekte olmuş insanların % 15-25'inin savunma sistemi enfeksiyonun ilk aşamasında virüsü vücuttan atıyor. Geriye kalan % 75-85 ise süregelen enfeksiyon geliştiriyor. Süregelen enfeksiyon gelişen hastaların % 20'sinde siroz oluşur. Süregelen olarak enfekte olanların % 1-5'lik bölümü "hepatocellular carcinoma" denen karaciğer kanserine yakalanıyor.

HCV için kullanılan tedavilere gelince... Geçtiğimiz yıla değin HCV için tek bir tedavi vardı: Haftada üç kez interferon iğnesi olmak. Ancak bu ilaç hastaların yalnızca % 20'sinden azında etkili oluyordu. Yapılan son araştırmalardaysa,

interferonun bir antivirüs ilacı olan ribavirin ile birlikte kullanılmasının, daha önce hiç tedavi görmemiş hastaların tedavi şansını iki katına çıkardığı bulundu. 832 HCV hastası üzerinde yapılan bir araştırmada, hastalar iki gruba ayrılarak 48 hafta boyunca tedavi edildiler. İlk gruptaki hastalara yalnızca interferon verilirken, ikinci gruba hem interferon hem de ribavirin verilmiş. Tedavinin bitmesinden 24 hafta sonra, iki ilacın birlikte kullanıldığı gruptaki hastaların % 43'ünde artık HCV'ye rastlanmazken, bu oran yalnızca interferon ile tedavi gören grupta % 19 olarak bulunmuş. Bu çalışmaların ardından Amerikan Gıda ve İlaç Bakanlığı, daha önce hiç tedavi görmemiş HCV hastalarının tedavisi için bu ikili ilaç kombinasyonunun kullanılmasını onayladı. Yeni tedavi ümit vermesine karşın, bazı olumsuz yönleri de var. Bir kez, tedavi oldukça pahalı; 48 haftalık bir tedavi yaklaşık 20.000\$ tutuyor. Ayrıca bazı yan etkileri de görülüyor; hastayı bitkinleştiren grip benzeri semptomlara rastlanabiliyor. Bu nedenle tedavi olan hastaların % 20'sinde tedavi kesilmek zorunda kalıyor.

Fırat ÖZCAN

X- IŞINLARI

Fizik tarihi keşiflerle doludur. Bu keşifler, kimi zaman öngörülen bir teoriyi kanıtlamak için yapılan sayısız deneyler sonrasında, kimi zaman da hiç beklenmedik bir anda, rastlantı sonucu karşınıza çıkarır. Wilhelm Conrad Röntgen de fizik dünyasındaki sayısız keşiflerden birine imza atmıştır. Bu büyük buluş, bugün yaşadığımızda iç içe geçmiş birçok aygıtın temelini oluşturdu.

Röntgen 1894 yılının yazında katot ışınlarıyla uğraşmaya başlamıştı. Ancak bu çalışmasına hız vermesi 1899 yılının sonbaharına, üniversitedeki rektörlük görevinden ayrıldığı zamana rastlıyor.

8 Kasım 1899 Cuma günü akşam saatlerinde, evinin odasını laboratuvar olarak kullanan Röntgen yorgunluk atmaya çalışmaktaydı. Yarı karanlık odasında aniden bir şey dikkatini çekti. Az ötesinde duran baryum siyanür kaplı bir deney ekranından solgun ve cılız bir ışık yayılmaktaydı. Röntgen floresan özelliği olan baryum siyanürün, üzerine uygulanan aydınlatma sona erdikten sonra da ışık yaymaya devam ettiğini biliyordu. Ama ilginç olanı, bilim adamı bu ekrana uzun süredir aydınlatma uygulamamıştı. Şaşkınlık ve heyecan karışımı bir duygu içinde etrafa bakınırken Crookes tüpünün prize takılı olduğunu gördü. Fişten çekti. Ölgün ışık kaybolmuştu. Takar ve ışık yeniden belirir. Crookes tüpünün ekranla hiçbir bağlantısı yoktur ve aralarında yaklaşık bir metre mesafe vardır. Tüp saydam olmayan siyah bir ekranın ışıltılamasına yol açmıştır. O günden itibaren çalışmalarını bir yana bırakıp, tanık olduğu yeni oluşum üzerine düşünmeye başlar. 50 gün, 50 gece laboratuvarından dışarı çıkmaz ve bilinmeyen ve "X ışınları" adını verdiği oluşum üzerinde çalışır. Röntgen yeni oluşuma tanık olduğu andan itibaren deneylere girer. Crookes tüpü ve ekran arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla, bu iki cihazın konum ve uzaklıklarıyla başlayan binlerce deneme yapar. Sonuçta görür ki ışınının geçmediği madde yok gibidir. Ancak ışınların geçişinin, maddenin yapısı ve kalınlığıyla bağlantılı olduğunu da anlar. Röntgen araştırması sırasında epeyce yol almış ama neredeyse yemeden-içmeden kesilmiş, yan odadaki karısını günlerce görmediği olmuştur. Bir gün karısı Bertha, merak edip laboratuvara girdiğinde, kendisini apar-topar Crookes tüpünün karşısına bulur. "15 dakika elini hareket etmeden şöyle tutmalısın" demektedir heyecanlı. Eşi 15 dakika kadar sonra ekranda oluşan görüntünün fotoğrafını çeker. Fotoğrafta elin parmaklarının kemikleri ve yüzük parmağındaki takı açıkça görülmektedir. Deriyi ve eti geçebilen ışınlar kemikten geçememektedir. Bu deney tarihte çekilmiş ilk röntgen filmidir. Röntgen buluşundan emindir ve tarih sahnesine çıkmanın zamanı gelmiştir. 28 Aralık 1899 yılında Würzburg Enstitüsündeki çalışma arkadaşlarını toplar ve buluşunu açıklar. Yazdığı makale 23 Ocak'ta İngiliz "Nature", 14 Şubat'ta Amerikan "Science" ve 8 Şubat'ta da Fransız "L'Eclairage Electrique" dergilerinde yer alır.

Röntgen, günlük gazetelere manşet olarak giren ve büyük bir sansasyon yaratan buluşunu 13 Ocak 1896'da Berlin İmparatorluk Sarayı'nda imparatorun huzurunda da sergiler. Dönüşünde öğrencileri onu, fener alaylı muntazam bir törenle karşılar.

Mağrur ve konuşmayı pek sevmeyen Röntgen meraklıları ve gazeteci ordusunu, evinin önünden uzaklaştırmaya çalışıyordu. Dünyanın en önde gelen şirket ve kuruluşlarının tekliflerini reddediyor, özel laboratuvarlarda çalışmayı ve buluşu için önerilen büyük paraları kabul etmiyordu. Röntgen, "Buluşum, insanlığın malıdır." diyerek buluşunu tüm dünyaya adanmıştı.

Övünç KOCABAŞ

Bilim Dünyasında Son Gelişmeler

SÜRÜLEN AŞI:

Artık ilaç kokan kuyruklarda titremeyecek, büyümüş gözleriniz kolunuza yaklaşan iğneye takılmayacak, beyaz gömleli hemşirenin acımasız bakışları ve alaycı gülümsemesiyle ezilmeyeceksiniz. Aşı mı olmak gerekiyor? ABD'li araştırmacıların bulduğu aşırı kolanya gibi sürmeniz yeterli.

HATİCE AKTÜRK

TASARIM HARİKASI BEBEKLER:

Gen yapısının vücuda ve davranışları nasıl kontrol ettiğinin anlaşılması, anne, baba adaylarının sahip olmak istedikleri bebeklerini katalogdan seçmelerine imkan tanıyacak.

Çiftler bir tüpte döllenmesi için yumurtalarını ve spermelerini araştırma merkezine veriyorlar. Bundan sonra da sahip olmak istedikleri bebeğin fiziksel ve kişisel özelliklerini merkeze bildiriyorlar. Daha sonra istenilen bebeğin gen şifreleri belirleniyor ve bilgisayara giriliyor. Bu bilgiler ışığında bilgisayar, sipariş edilen bebeğin profilini ekrana döküyor. Böylece çiftler daha doğmadan nasıl bir bebeğe sahip olacaklarını görebiliyorlar. Çiftler eğer ekranda beliren bebek üzerinde anlaşmaya varırsa süreç başlatılıyor. Eğer kabul etmezlerse bu bilgiler yok ediliyor ve yeni talepler alınıyor. Bu gelişmeler ahlaki tartışmaların başlamasına da yol açtı. Ayrıca işlemin çok pahalı olmasına dolaylı, sadece çok zenginlerin tercih edebileceği bir yöntem olarak değerlendiriliyor.

ORÇUN ERTÜĞRUL

AŞIRI DOZDA C VİTAMİNİNE DİKKAT

Günlük C vitamini gereksinimiz 80 mg (bir portakal)'dır. Yeni çalışmalar günde 500 mg'dan fazla C vitamini alınmasının vücuda zararlı olabileceğini gösterdi. Fazla C vitamini oksitleyici etkisiyle DNA'nın yapı taşlarından adeninin zarar gördüğü bulundu.

ONUR İNCİ

ŞEKER HASTALARINA MÜJDE!

Mikroiğneler ve mikro işlemciler sayesinde kandaki şeker düzeyi belirlendikten sonra buna uyan miktarda insulin otomatik olarak hastaya verilecek. Bu iğneler sinir uçlarına dokunmadığı için ağrı da vermeyecekler.

TEK HÜCRE PROTEİNİ

Dünya nüfusunun artış hızı 1000'li yıllarda % 0.092 iken günümüzde % 1.6 oranını bulmuştur. Bu artışa bağlı olarak da bol proteinli besinlere ihtiyaç duyulmuştur.

Bu ihtiyacı karşılamak için (Alg, Bakteri, Küf, Maya ve Fungus) tek hücreli mantar ve bakterilerden yiyecekler yapılmaya başlanmıştır. Bu kurutulmuş biyolojik kütleler normal proteinli bir besinin 2-3 katı daha fazla proteine sahiptir.

DUYGU SAL

"Yeşil ördek gibi daldım göllere, sen düşürdün beni dilden dillere..." örgü örmekten yorulmuş olmalı ki bu türküyü mırıldanmaya başlamıştı. Haklıydı aslında, geriye dönüp her bakışında, mazideki onunla ilgili anılarım ya örgü örmekte ilgilirdi ya da salçalı ekmekte. Küçükken oyundan tertemiz vaziyette eve gelip, musluğa sarıldığım anlarda, elini sırtıma koyar, kendine has sesiyle -ki bana çığırta gibi gelirdi ne kadar terlediğimi ve sırtıma birşey koymasına gerektiğini söylerdi. Söylene söylene de çıkardı odadan. Elinde uzunca bir tülbentle gelir, ikiye, kimi zaman dörde katlar ve çekistire çekistire sırtıma yerleştirirdi. Haklıydı belki de... Her zaman dediği gibi ben ona "emanettim".

Onu sevdiğimi anlayalı çok olmuyor; 3 ya da 4 sene. Belki de fazla görünür gözünüze ama 17 yaşındaki bir insan için bu az bir süreç bence. Hastaneye yatırılmış. Safra kesesinde taşlar vardı ve ona acı veriyordu. Ziyaretine gitmek için öğle aralarını iple çeker olmuştum. Öğle arası hastaneye girebilmek için de kapıcıya hemşirenin yeğeni olduğunu söylerdim. Kapıcı aşıp da odasının bulunduğu koridora girdiğimde ayaklarım gidip gitmemekte kararsız kalırdı. Onu o halde görmek acı veriyordu bana. Geri dönüşlerimde ise yanaklarım ıslak olurdu ve ben tüm suçu yağmura atardım.

Büyüyordum... Herkesi kınıyordum belki; ama onu kırmak gelmiyordu içimden. Benim büyümem demek onun yaşlanması demektir. Bize geleceği günleri sabırsızlıkla beklerdim. Çünkü o gelince evde bir canlılık olurdu. Kendince saatlerce uğraşır durur ve günün büyük bölümünü mutfakta geçirirdi. Yemeklerini çok fazla yiyemezdim. Yağlı ve suluydular. Ama hamur işlerine bayılırdım.

Duygu ÖNTAŞ

Ona ilk kahve götürdüğümde "Amanın benim kızım büyümüş de hanım olmuş hanım" demişti. Bilmese de ısrarlarım dayanamayıp falıma bile bakmıştı. Ne hikmetse hep yollar çıkardı fallarda ve çoğu da kapalı.

Günün birinde birdenbire bütün yollar açılıverdi. Yatılı okumak zorundaydım. Hayır dualarıyla gönderdi beni gurbet ellere. Dönüşümde beni karşıladığında güller açıyordu gül yüzünde. Masaya baktığımda tüm gününü mutfakta geçirdiğini anlamıştım. Günler kısaydı ve hasret uzun. Telefonlarında bir garip oluyordu sesi. "Giderken evin tüm neşesini de alıp götürdün" dedi bana. Bize gitmez olmuş artık "Duygu'm ne zaman gelirse o zaman gelirim" diyormuş.

"Ben yatıyorum" dedi. "Zaten Çarkıfelek de bitmiş" Ayağa kalktı, yürümeye çalıştı. Dizini tuttu. Hafifçe inledi, söylene söylene yürümeye başladı. "Nedir bu benim bu bacağımdan çektiğim, hem arabayı kimin aldığını görmedim". Ardından uzun uzun ona baktım, yüzümde bir gülümsemeyle. "Anini" dedim, duymadı. Baksaydı ona doğru koşup sarılmak isterdim. Çünkü sanki her sabah onu benden alıp götürcekmış gibi gelirdi.

Günler akıp geçiyor ve ben 18 yaşımı iple çekerken, duruyorum ve içim buruluyor. Zaman ne kadar çok şey alıp götürüyor getirdiklerinin yanında.

Bir kum saati gibi ömrümüz. Akmak için bütün gücümüzü harcarız da dönüşü olmadığını hiç düşünemeyiz.

Gözlerimi, kapatıp onu düşünüyorum. Ağzıma bir türkü takılıyor ve onu gerçekten çok sevdiğimi tekrar anlıyorum.

"Seher yıldızı ayırdı bizi..."

Yaşamımızın Renkleri

Gençliğimiz... Elimizdeyken, değerini bilmediğimiz yüzlerce kavramdan sadece biri... Büyük sevgilerle çoğaltmalıyız içimizdeki gençliği, çiçeklendirmeliyiz. Umudumuzu, her sabah yeniden doğan güneşe yüklenmiş anlamı, yitirmeden; gözlerimiz ileriye dönük, fikirlerimiz yenilikçi... Çünkü amacımız olmalı, hedeflerimiz uğrunda çabalayacak, fedakarlık yapacak bir şeylerimiz olmalı. Ulaşılabilecek hayaller, düşlerimizde büyüttüğümüz insanlar, midye kabukları ile süslediğimiz evler, önem verdiklerimiz...

Tüm bunların yanında gerçekçi olmalıyız. Bizim olanı koruyup saygı duyarak, sınırlarımızı bilerek fakat boyun eğmek yerine tartışarak. Bunun dışında hatalarımız da olabilir ve hatta olmalıdır da. Önemli olan bunları kabullenilebilir. Sorunlardan kaçmak yerine, üstüne gitmeliyiz onların. Çünkü en ufak ürkekliğimizde çiğ gibi büyür ve kaplar içimizi. O yüzden haykırmalıyız bulabildiğimiz tüm boşluklara... Değerini bilmeliyiz bu dönemin. Çünkü, her türlü renk var karşımızda; seçmek bize kalmış. Hatta bize verilenleri oldukları gibi kabullenmek yerine güzelleştirmeye bile fırsatımız var. Renkleri karıştırmak için zamanımızda...

O yüzden hiç olmazsa bir kere hiç uyumadan bekleyin güneşin doğuşunu. Turuncu sadece sarı ile kırmızının karışımını değil, dağın ardını da hatırlatsın. Bir kez hasta olmaktan korkmadan yalınayak dolaşın kumsalda gecenin bir saati. Her dalgada ayağınızın altından geçen kumlarla tanışın. Onları anlayın ki; sizi de alıp götürmesinler. Ya da üstünüzün kirlenmesinden korkmadan sevin sokakta gürdünüzü o köpeği. İçtenliği öğrenin, o zaman bütün renkler farklı bir yere sahip olur yaşamınızda. Ve yoksul olanlar, hayatını tek renge boyamış olanlardır.

Ulaş ADIYAN

ŞİİR
KÖŞESİ

BEKLENTİ

Her şeyi aynı renge boyayım,
Yurun yüreğinden bütün renkleri.
Çünkü derini görmeye artık
Gücümüz yetmiyor.
Zaman yavaş ilerliyor, zaman duruyor.

İnkâr ediyorsunuz vaktisiz ajlamaları
Rüzgâr ne yöne eserse herkes
O yöne yürüyor.
Birden özleyivermeyi
Canımız istemiyor.
Oysa özleyememek ölmektir.
Kimse bilmiyor.

Sen bir kez uzat ellerini,
Ben tutarım demek mi zor?
Hayatı taşımak mı?
Kimse kendine güvenmiyor
Annâ hâlâ eleleyiz gölgelerimizde
Gözlerimizde çocuk çığlıkları
Sesimizde çocuk bakışları
En kımsesiz zamanlarda
Yarın bıraktıklarımız bizi bekliyor
Beklemek de biraz yaşamaktır zaten
Umutlarımız yaşıyor

ELKUN KARAĞAÇ

UMUDUN BEKÇİLERİ

Karşımda ucu görünmeyen, rüzgârın sesini dinleyen, upuzun bir yol var ve yolun bekçileri... Onlar ne olup bittiğini anlatıyorlar bu yolda ve rüzgârın hızına yetiştirip ufuğa doğru yola çıkarıyorlar yoldan geçenleri. Onlar gecenin değil, geleceğin bekçileri.

Yürüyorum bu yoldan. Güneşe doğru koşuyorum; gölgem benden uzaklaşırken ben gidiyorum ufka, umutlara... Yoldaki bekçilere bakıyorum, elleri beyaz tozlarla kaplanmış; düşünüyorum nedenini ve sanki pandimim sanatçıları gibi tarif ediyorlar bana her şeyi. Hayatı anlatıyorlar bana... Onlar anlatıyorlar ben hissediyorum, onlar anlatıyorlar, ben dinliyorum. Onlar anlatıyorlar ben hayal ediyorum, koşuyorum seviyorum, susuyorum, ağlıyorum... Ben uzay boşluğuna salıp bedenimi, dünyada ruhumu gezdirirken, martı olup uçuyor, balık olup yüzyör, rüzgâr olup esiyor, insan olup coşuyorum bir anda! Onlar anlattıkça, bacaklarım karıncaların bacakları kadar inceliyor, kalbim dağların arındaki ovalar kadar genişliyor ve onlar anlatmaya devam ediyorlar Öğretiyorlar... "İstersen güneş batmadan güneşi yakalayabilirsin." diyorlar bana. Sözleri umut

denizinde yüzdürüyor beni. Geçmişte yaşananları geleceğin aynasına yansıtmayı, geleceğin umutlarını kalplerimize paylaşmayı, en güzel ve en acı olayların nasıl paylaşıldığını anlatmayı, en iyi onlar başarıyorlar. Bu onların sanatı... Yola bakıyorum tekrar. Yolun üzerinde mutlaka o bekçiler var ve gösteriyorlar bana yolun uzayıp gittiği ufku. Gözlerindeki ışık yeni başarıları, yeni destanları, yeni aşkları aydınlatıyor, rotası oluyor bu yoldan geçenlerin. Dünya dönüyor, dünya batıyor, dünya üşüyor, dünya yanıyor...

Umudun bekçileri içi kan ağlayan anaların ve emeklerinin karşılığını döktükleri ter ile alan babaların oğullarını, kızlarını bekliyorlar uzanıp giden yolların ağzında ve her defasında bir martıyı daha hazırlıyorlar uçmaya, özgürlüğe, sevgiye, barışa, aşka, bilime, sanata... Engin denizlerin buz gibi dalgalarının dövdüğü en son kayaya kadar onlar martıların sonsuz dostları, onlar dağların zirvesindeki bir ağacın en sağlam yaprakları, umudun insanları!

Ozan ÖNEN

SALEM CADILIK DAVASI

Bugünlerde sinema dünyası birazcık şokta. Bunun sebebi, sinema tarihinin en büyük yapıtı sayılan Star Wars serisinin 150 milyon dolar bütçeli son filmi Episode 1 (Bölüm 1)'in, sadece bir kaç gencin video çekimlerden oluşan 35 bin dolar bütçeli Blair Witch Project (Blair Cadısı)'nin gölgesinde kalmasıdır. Tabi benim amacım bu iki filmi karşılaştırmak değil, eskiden beri insanların ilgisini çeken büyüclük ve doğa üstü güçlere ilişkin bir olaydan söz etmek.

Salem, ABD'nin Massachussets eyaletinin kuzeydoğusundaki Essex ilinin üç yönetim merkezinden biridir. 15. yüzyılın ilk yarısında Roger Conant tarafından kurulan kent, tarihin en ilginç ve trajikomik davalarına sahne olmuştur.

Olayların sebebi, Yeni Çağ'ın başlangıcından neredeyse 250 yıl geçmiş olmasına rağmen Orta Çağ'ın dar görüşlü zihniyetinden kurtulamamış Salem halkının birbirlerini cadılık ve büyüclükte suçlamasıdır.

Soruşturmalar, Doğu Hint Adaları'ndan Tituba adlı kolenin anlatıldığı Vudu öykülerinden etkilenen bir grup küçük kızın, Tituba ve üç Salemlili kadını ruhlarını ele

geçirmekle suçlamaları üzerine başlatıldı. Din adamları ve muhafazakar kesimin baskısı ile bölge yöneticilerince bir mahkeme kuruldu. Bu mahkeme, içlerinde Vali'nin karısının da bulunduğu birçok kişiye cadılık suçlamasında bulundu. Yoğun baskı altında yürütülen davalarda çok sayıda masum insan ceza aldı ve işkence gördü.

Bir süre sonra kamuoyunun artan tepkisi üzerine davalar durduruldu ve Yasama Meclisi olayları kınayan bir bildiri yayınladı. 1696'da da baş yargıç yargılamaların adil olmadığını kabul etti. Tabi suçsuz oldukları halde asılan 19 kişi ve birçok baskı görmüş insana rağmen.

Ziya Emrah KOCABIYIK

Sanat Üstüne Düşünceler

Sanatçı olabilmek için yaşıntıyı yakalayıp tutmak, onu belleğe, belleği anlatıma, gereçleri biçime dönüştürmek gerekir. Duyuş her şey değildir sanatçı için, işini sevmesi, kurallarını, inceliklerini, yöntemlerini, biçimlerini tanıması gerekir.

Sanatın özünde karşılıklı çatışma, gerilim vardır. Gerçek ve yoğun bir yaşıntıdan doğması yetmez, kurulması, biçim alması gerektir. Bir ustalığın sonucudur sanatın özgürce boy atıp gelişmesi. Sanat bugün müzelerle kapatılmış bir kaç resim ve heykel demek değildir. Su bardağından makinaların formuna dek her alanda sanat kendine yer bulmuştur. Bu denli içli dışlı olduğumuz bir olayı fantazi olarak düşünmek ve birkaç yetenekli insana mal etmek olanaksızdır. Günümüz koşullarında herkes sanattan anlamalıdır.

Çağımızın insanı gördüğünü yapan değil değiştiren olmalıdır. Çevrelerinde iyiyi, kötüyü birbirinden ayıran kişilere gereksinimimiz var. Günümüzde estetik değerler sürekli değişim içindedir. Yeni değerlerin benimsenmesi ancak sanat eğitimi ile mümkündür.

Sanat çalışmaları kişiye anlatım, seçme ve rahatlama olanağı verir. Sanat insanın dünyayı tanıyıp değiştirebilmesi için gereklidir. Satırılarını Guyea'nın sözleriyle tamamlamak isterim "Sanatta menfaat yoktur. Sanat eserinde fayda, onun amacındadır."

Fusun ŞİŞMAN
Resim Öğretmeni

"Çekirge"

Gülçin EKİNCİ - ÇİFTE SARSILMA

Her şeyden önce başımız sağolsun. 17 Ağustos'tan beri gündemimizi meşgul eden bu başlıktan hala daha kopamıyoruz. Aksine "Herhangi bölgedeki bir sarsıntı acaba burda da olur mu?" düşüncesi tüm ülkeyi sabahlara kadar sokaklara döküyor. Ve şu da bir gerçek ki, deprem sadece Marmara'yı değil, tüm Türkiye'yi sarstı.

Türkiye'nin sarsıldığı işte o günden beri fay hatları, sismograf haritaları, depremden nasıl korunulur laflarını yeterince duyduğumuzu ve gördüğümüzü düşünerek bu bölümü fazla uzatmayacağım. Bu sene zorlu bir senedeyiz. Bu eğitim sisteminde ezilen öğrenciler tabi bu arada bu öğrenciler kendi aralarında ayrılıyorlar, YÖK'ün sarsıntılarından dolayı hala enkaz altında olanlar, Bu enkazdan kendini birkaç deneme sonucu iyi - kötü az uz kırıklarla kurtarmış olanlar, Ve bu seneki öğrenciler, yani bizler, şimdiden psikolojik enkaz altında kalmış ve başına düşecek kolonları bekleyenler) zorlu kelimesinin GERÇEK anlamını çok iyi biliyorlar.

Aydın Fen Lisesi'nin 2000 yılı ve ilk mezunları olarak gözlerin bizim üzerimizde olduğunu biliyoruz. Ve bunun içinde elimizden geleni yapıyoruz, yani yapıyoruz herhalde...

Bu zorlu senede araya sıkıştırdığımız bir lüksümüz diye düşünülen, geçen sene ilkini gerçekleştirdiğimiz ve gerçekten güzel geçtiğine inandığımız "yaz gezilerinin" ikincisi birçok istekli arkadaşım gibi benim de kursağım da kaldı, ne yazık ki... Bazı mızıkçılar mı demeliyim bilmiyorum tam tabirini ama, (belki de topluca bir şeyler yapmanın zevkini hala anlayamamış olanlardır) bizi yanı yolda bıraktılar. Muhakkak kendilerine göre sebepleri ya da bazı problemleri vardır ki bu problemlerin başında uzun zamandır ailelerimizi görememek geliyor; ama istedikten sonra bu problem de pek tabiki aşılabilir.

Her neyse sonuç olarak gidilmiyor, Haticeye değil neticeye bakılmalı. Ama hiç mi "vicdanınız sızmadı" hevesimizi kursağımızda bırakırken... (Erhan sanırım bu laf sana birşeyler çağırıyor.) Bir dahaki sefere artık. Bundan başka da diyecek birşey yok zaten.

Burak SAYAR

TOLU DOĞRULAMA

BEST VIDEO

THE MATRIX

Synopsis: Keanu Reeves stars in a sci-fi actioner where "reality" is discovered to be a virtual dream created by machines who've overtaken the world. Reeves is a computer hacker recruited to uncover their campaign of deceit. Laurence Fishburne and Carrie-Anne Moss are the rebels who also believe he's "the one" that will save mankind.

Genre: Sci-fi

Rating: R, for sci-fi violence

Cast: Keanu Reeves, Laurence Fishburne, Carrie-Anne Moss, Joe Pantoliano and Hugo Weaving

Credits: Written and directed by Andy and Larry Wachowski

Produced by: Andrew A. Kosove, Barrie Osborne and Joel Silver. Released by Warner Bros.

Running Time: 2 hours, 10 minutes

Cihangir YANDIM

INTERNETTE CHAT

IRC'ye girmeden önce bilmeniz gereken pek fazla bir şey yok. Ama zaman içinde karşınıza çıkınca "bu da ne...!" demeyesiniz diye birkaç önemli noktayı hatırlatmakta yarar var.

IRC uzun açılımıyla "internet relay chat" yani kişilerin eş zamanlı sohbet etmelerini sağlayan sistemdir. İlk olarak UNIX kullanıcılarına yapılan chat artık internete bağlı herhangi bir bilgisayarı yardımıyla birçok kişiye hitap edilebiliyor. Hatta son zamanlarda paneller bile IRC'de yapılıyor.

IRC TERİMLERİ

Server: sunucu yani IRC'ye bağlanmak için kullanacağınız IRC sunucusu adresi. Basit örnekle açıklayacak olursak otel gibi düşünebilirsiniz.

Kanal: Sunucu içinde birçok kanal bulunmaktadır. Yani bu da oteldeki odalar gibidir. (# zurna...)

Op: Kanalların yöneticileridir. Operatörün kısaltılmış halidir. Bulundukları kanallardaki insanları kanaldan atma, girişini yasaklama haklarına sahiptir. Anlayacağınız onlar da Chat'in "Özer Hoca" larıdır.

IRCoP: Sunucuların yöneticileri olan IRCoplar genelde kanallara karışmazlar. Ama bir kişinin sunucudan atılmasını ve sunucuya girmesini engelleme hakları vardır.

Admin: (Admin baba): IRCoplar'ın başındaki kişidir.

Nickname: Kişilerin takma adına denir.

Kill: Kişinin sunucudan atılmasına denir.

Kline: Kişinin sunucuya girmesinin yakalanmasıdır.

Basit IRC Komutları

Herşeyden önce tüm komutların başına slash (/) işareti konur.

/ Server: Bir sunucuya girmenizi sağlar (/ server irc.msn.com)

/ Join: Kanala girmenizi sağlar (/ # tr-moon)

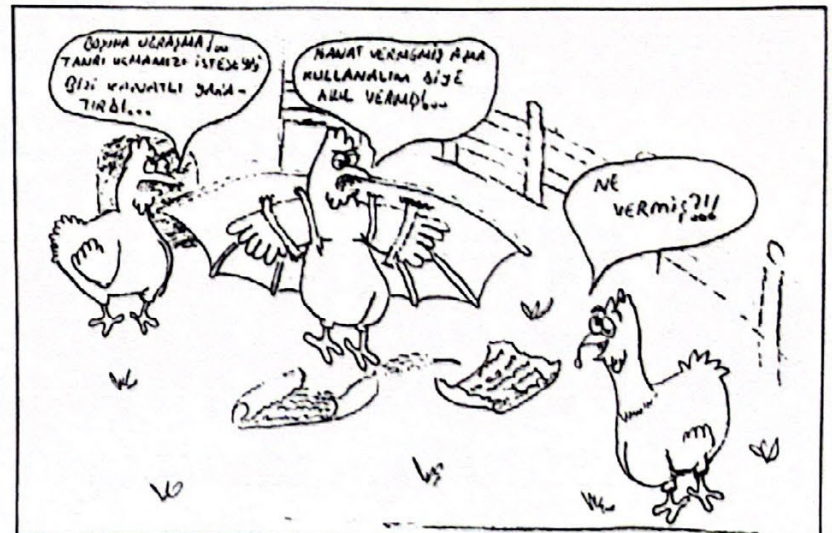
/ List: Sunucudaki kanalları listeler (/ list)

/ Kick: Kanaldan bir kişiyi atmanızı sağlar. Sadece oplara mahsustur.

(/ Kick CABBAR)

/ Whois: Bir nickname hakkında bilgi edinmenizi sağlar. (/ Whois CABBAR)

Bu bilgiler yeni öğrenenler için yeterlidir. IRC chat yaptıkça yeni şeyler öğreneceksiniz.

AÇIK KAPI

A.Tansel SARAYKÖYLÜOĞLU
Rehber Öğretmen

Başarının Ardındaki Sır...

Sevgili öğrenciler bir öğretim yılına daha başladığımız şu günlerde 11. sınıftaki arkadaşlarımız Ö.S.S. hazırlıkları ile birlikte, okul derslerini de başarıyla götürmeye çalışırken 9. ve 10. Sınıflardaki arkadaşlarımız yeni Ö.S.S. sistemi ile önemi daha da artan orta öğretim başarı puanını yüksek tutmak için, okul derslerindeki başarılarını arttırma gayretleri içinde olduklarını görmekteyiz.

Peki bu kadar yoğun tempoya nasıl ayak uydurmamız? Derslerimizde başarılı olmak için ders çalışmaya çok vakit ayırmamız yeterli mi?

Bu yazımda sizlere çalışmada verimliliği arttıran en önemli noktalardan biri olan program yapma konusunda bilgi vermeye çalışacağım.

Sizlerin, yukarıda bahsettiğim yoğun tempoya ayak uydurmanız ve çalışmaya ayırdığınız vakti daha verimli kullanabilmeniz için mutlaka bir çalışma programınız olmalıdır.

Bu, sizi ders çalışmaya motive edeceği gibi öz disiplininizi geliştirmenize de olanak sağlayacaktır. Ancak yapacağınız program gerçekçi olmalıdır.

Değerli öğrencilerim, sizler çalışma kapasitenizi ve koşullarınızı en iyi kendiniz bilirsiniz. Bunun dışında çalışma kapasitenizin dışına çıkacak hedefler belirleyerek ya da sizin iradeniz dışında başka kişilerce yapılacak program ideal olmayacağı gibi çalışma şevkinizi de kırabilir. Bu nedenle bir uzmanla birlikte bir çalışma programı hazırlanabilir. Ama program sizin fikirlerinizle ve görüşlerinizle şekillenmelidir.

Uygulanabilir bir program hazırlayabilmek için şu hususlara dikkat etmeniz gerekmektedir.

*Derse okuldaki ders bitiminden en az bir saat sonra başlamalısınız. Çalışmaya başladığınızda önce kendinizce önemli gördüğünüz derslerden başlmalı, daha sonra derslerinize önem sırasına göre devam etmelisiniz. Bu arada ertesi günün derslerine de bakmayı ihmal etmemelisiniz. Uyku ve dinlenme zamanlarını öncelikle düzenlemek ve çok önemli bir şey

olmadıkça bu düzeni bozmamak gerekir.

* Hafta sonu, öğrencilerin başarısız olduğu ya da önemli olan derslerini tekrar etmesi, ilk konuları unutmaması ve Ö.S.S.'ye yönelik testlerin çözümünün yapılacağı uzun zaman dilimleri olarak değerlendirilebilir.

* Her çalışmadan sonra 10 -15 dakikalık tekrara önem verilmelidir.

* Günü gününe ders çalışmaya dayanan program en idealidir. Yorgunken kesinlikle ders çalışmamalıdır.

* Program içinde önceden görülmemeyen durumlar için sarkma payları bırakmak programın sağlıklı yürümesi açısından önemlidir. Örneğin tıccazyonda izlenmek istenen bir program için derse erken başlanabilir ya da yemek geç yenebilir.

* Günlük program yapılırken önem derecesine göre dersler - günlük rutin işler - hobiler yerleştirilebilir. Yatılı öğrencilerimiz bu tür işlerini etüd saatleri haricinde prgramlayabilirler.

* Bu arada şunu belirtmekte yarar var; Öğrenmenin asıl kısmı okulda gerçekleşir. Etüd saatlerinde ya da evde yapılan çalışmalarda öğrenilenlerin pekiştirilmesi ve unutulmamasını sağlar. Ne sadece derse dinlemek ne de sadece ders dışı çalışmalar tek başına yeterli olur. Kolektif ve tamamlayıcı bir çalışma başarıyı da beraberinde getirir. Öğrenmeyi pekiştirme açısından etüd saatlerinde ve evde yaptığımız sistemli ve programlı çalışmaların başarıımızda payı büyüktür. Çünkü;

Belleğin özelliğine baktığımızda insanın yirmi dakika içerisinde öğrendiklerinin yarısına yakını unuttuğunu, bir saat içerisinde öğrendiklerinin % 30'unu koruyabildiğini görmekteyiz.

Çalışma programı ya da cetveli disipline girerek çalışmalarımızı rutin hale sokmaya yarar. Bu programın içinde günlük yaşantıya da yer verilmelidir. Örneğin gazete ve kitap okumak, arkadaşlarımızla birlikte olmak, müzik dinlemek test çözmek v.b gibi.

Unutmamamız ki çalışma ve yaşama koşullarımızı programlamak, düzenlemek de bir eğitim işidir. Eğitim, bağımsız düşünce ve davranış becerisini geliştirir. Bireye kendini kontrol ve disipline etme gücünü verir.

Bu gücü mutlaka kendimizde bulmalı ya da oluşması için harekete geçmeliyiz. Çünkü buna yaşamımızın her kademesinde gereksinim duyacağız.

Bu yazımın çalışmalarınızda ışık olması dileği ile... Başarılar dilerim.

99'da da yine
EN BÜYÜK

KONAKLI

99 ÖSS
DİL
PUANI

TÜRKİYE

1
Sİ

99
ÖSS'de

ilk
500
'de

23 TÜRKİYE
derecesi

ONLAR **KONAKLI** FARKINI YAŞADILAR.

ŞİMDİ SIRA SİZLERDE

K

KONAKLI

Dershaneleri

BAŞARILAR, REKORLARLA DOLU
28
1972 2000

AYDIN'da... NAZILLI'de... SÖKE'de...